

การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Development of a Distance Training Package on Learning Management to Increase Student's Thinking Skills for Thai Language Teachers at Basic Education Level

อภิรักษ์ อนะมาน

Apirak Anaman

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน (2) พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ครูภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของครูด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล และ (4) ศึกษาความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกล และกระบวนการฝึกอบรมทางไกล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูภาษาไทย จำนวน 500 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แบบสอบถาม (2) ชุดฝึกอบรมทางไกล (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของครูด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และ (4) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ครูภาษาไทยส่วนใหญ่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ครูเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ครูเห็นว่าควรมีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในระดับมาก ครูมีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในระดับปานกลาง ครูมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในระดับปานกลาง ครูมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดด้านต่าง ๆ ในระดับมาก (2) ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ครูภาษาไทย สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80:80 โดยค่า E1 เท่ากับ 81.84 E2 เท่ากับ 81.60 (3) ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้หลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 และ (4) ครูผู้เข้ารับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมทางไกลมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและ
กระบวนการฝึกอบรมทางไกลในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุดฝึกอบรมทางไกล การจัดการเรียนรู้ ทักษะการคิด

Abstract

The purposes of this research were (1) to study problems and needs of Thai language teachers at basic education level in organizing learning activities to increase student's thinking skills ; (2) to develop the distance training package on learning management to increase student's thinking skills for Thai language teachers at basic education level; (3) to compare teachers' achievements in learning management ability before and after training with the distance training package; (4) to study teachers' satisfaction on the distance training package and the training procedures.

The research sample consisted of 500 Thai language teachers, obtained from stratified random sampling. The research instruments were (1) a questionnaire; (2) the distance training package; (3) an achievement test in learning management ability; and (4) a scale to assess the teachers' satisfaction. Statistics used for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings revealed that (1) most of the Thai language teachers used to organize learning activities to increase student's thinking skills; they agreed that teachers should organize learning activities to increase student's thinking skills; they agreed at the high level that teachers should have an ability to organize learning activities to increase student's thinking skills; they rated their abilities and the problems in organizing learning activities to increase student's thinking skills at the moderate level ; they rated their needs in knowledge about learning management to increase student's thinking skills at the high level; (2) the training package on learning management to increase student's thinking skills for Thai language teachers at basic education level was efficient at 81.84/81.60, thus meeting the 80/80 efficiency criterion; (3) teachers' achievements in learning management ability after training with the distance training package were significantly higher than before training at 0.05 level; (4) the teachers' rating mean for satisfaction with the training package and training procedures was at the high level.

Keywords: Distance training package, Learning management, Thinking skills

ความเป็นมาและความสำคัญ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.34) ได้กล่าวถึงทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด การคิด ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้โดยรวมว่า “ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริง” และหลักสูตรยังได้กล่าวเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดไว้ด้วย ซึ่งปรากฏทั้งในส่วนสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนตัวชี้วัดของทุกสาระ จะมีถ้อยคำที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมความคิดไว้ ได้แก่ สังเกต วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความ แปลความ ขยายความ อธิบาย วิเคราะห์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นโต้แย้ง คาดคะเน ประเมินค่า ตั้งคำถาม แยกแยะ สรุปความ จินตนาการ วิจรณญาณ ตัดสินใจและแก้ปัญหา เป็นต้น นอกจากนี้ หลักสูตรยังได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการคิดไว้ โดยได้ระบุให้เป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คือสมรรถนะด้านความสามารถในการคิด ทั้งการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจรณญาณ และการคิดเป็นระบบ อีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.7) สอดคล้องกับแนวทางในการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ได้ระบุไว้ในมาตรฐานด้านผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด ตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางคือ มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ คิดไตร่ตรอง สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน), 2555, น.52)

ผู้เรียนจะมีทักษะการคิดต่าง ๆ ดังกล่าวได้ ก็ต้องพึ่งพความรู้ความสามารถของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยเฉพาะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดทักษะการคิด มีสมรรถนะด้านการคิด อันจะนำไปสู่ความสามารถในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี โดยครูก็ต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐาน สมศ.มาตรฐานที่ 9 คือมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ในความเป็นจริง ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยยังมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระของตน เช่น ความเข้าใจว่า การพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อความสามารถในการสื่อสารกับการพัฒนาทักษะการคิดต่าง ๆ เป็นคนละเรื่อง คนละส่วนกัน และยังขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ มนตรี วงศ์สะพาน (2556, น.125) ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับคำตอบมากกว่ากระบวนการคิด กิจกรรมการเรียนรู้จะเน้นการทำแบบฝึกหัดเพื่อหาคำตอบ มากกว่ากระบวนการนักเรียนแทบไม่มีโอกาสได้ใช้ศักยภาพสมองเพื่อคิดหาคำตอบ แต่ใช้สมองในการจำมากกว่า สอดคล้องกับ ทิศนา เขมมณีและคณะ (2549, น.2) ที่กล่าวว่า เหตุที่ครูไม่ได้สอนหรือฝึกเด็กและเยาวชนของชาติให้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา ก็เพราะครูเองก็ขาดความรู้ความเข้าใจและ การฝึกฝนในเรื่องนี้ จึงยิ่งทำให้รู้สึกว่าเป็น

ภาระหนัก เก่งว่าไม่มีเวลาเพียงพอในการสอนทันหลักสูตรได้ เป็นต้น ดังที่ยังปรากฏพบว่าเด็กไทยยังคงคิดไม่เป็น แก้ปัญหาไม่เป็น อันเป็นสาเหตุหลักอย่างหนึ่งของความล้มเหลวของการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษแรกที่ผ่านมา ในทางกลับกัน หากผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่า กระบวนการสื่อสาร กับกระบวนการคิดนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน เกือบจะเป็นสิ่งเดียวกัน ก็จะไม่รู้สึกว่าจะต้องใช้เวลามากเกินความจำเป็น ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะดังกล่าวได้

เพื่อเป็นการช่วยเพิ่มพูนความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนรู้สำหรับพัฒนาทักษะการสื่อสาร อ่าน เขียน พูด ฟัง ไปพร้อมกับการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนภาษาไทย ให้แก่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อันจะนำไปสู่การบรรลุผลตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน ตามเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกล เรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน

สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สูงกว่า ก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล

3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษา(ขั้นพื้นฐาน) ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ข้อ 1.

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพปัญหาและความต้องการของครูภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน

ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ข้อ 2. – 4

ตัวแปรอิสระ คือ การฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปรตาม คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และ 2) ความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการคิดที่เป็นจุดเน้นตามเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การวัดผลและประเมินผลทักษะการคิด รวมทั้งทักษะการสื่อสาร การอ่าน การเขียน การฟัง การพูด ซึ่งเป็นทักษะการคิดขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒน มีการทดสอบประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ศึกษาทดลองแบบ กลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้ตอบแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการของครูภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน จำนวน 400 คน จากจำนวนประชากร ตามตารางยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย และ 2) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 63 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยวจำนวน 3 คน แบบกลุ่มจำนวน 10 คน และแบบภาคสนามจำนวน 50 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางในการสร้างโดยสร้างเป็นแบบสำรวจความคิดเห็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับวุฒิการศึกษาและอายุการปฏิบัติงาน เป็นต้น ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตอนที่ 3 เป็นการสำรวจตรวจ - สอบความรู้ ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตอนที่ 4 เป็นการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของผู้ตอบแบบสำรวจ แล้วหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของคำถามแต่ละข้อโดยใช้แบบประเมินค่าตรงความสอดคล้อง ผลปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 แล้วปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนในการพัฒนา ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสรุปข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครูภาษาไทย

2) พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาชุดฝึกอบรมแล้วสังเคราะห์เนื้อหาสาระที่จะใช้ในการฝึกอบรม โดยอาศัยข้อมูลจากบทความ ตำรา เอกสาร แนวคิดการจัดการเรียนรู้เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้ได้เนื้อหาสาระของชุดฝึกอบรม แล้วจัดเป็นโครงสร้างของเนื้อหา

3) สร้างชุดฝึกอบรมทางไกลที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีองค์ประกอบ คือ ชุดฝึกอบรม คำชี้แจง แผนการสอนประจำชุดฝึกอบรม เนื้อหาสาระที่ใช้ในการฝึกอบรม จำนวน 3 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 ทักษะการสื่อสารภาษาไทยกับทักษะการคิด

ตอนที่ 1.1 ภาษากับการคิด

ตอนที่ 1.2 ทักษะการสื่อสารภาษาไทย

ตอนที่ 1.3 ทักษะการคิดในการสื่อสารภาษาไทย

หน่วยที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตอนที่ 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียนระดับประถมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตอนที่ 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หน่วยที่ 3 การวัดผลและประเมินผลทักษะการคิดและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 3.1 การวัดและประเมินผลการคิดวิเคราะห์

ตอนที่ 3.2 การวัดและประเมินผลการคิดสร้างสรรค์

ตอนที่ 3.3 การวัดและประเมินผลกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ตอนที่ 3.4 แนวทางการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด

4) ตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบชุดฝึกอบรมในด้านรูปแบบของชุดฝึกอบรม ความครบถ้วนของเนื้อหาสาระ การจัดลำดับเนื้อหา ความง่ายของเนื้อหา ความสอดคล้องของกิจกรรมกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับ แล้วปรับปรุงแก้ไขชุดฝึกอบรมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำชุดฝึกอบรมทางไกล ไปทดสอบประสิทธิภาพโดยทดลองใช้กับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแบบเดี่ยว 3 คน แบบกลุ่มเล็ก 10 คน รวมจำนวน 13 คน แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง แล้วจึงนำไปใช้ภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างจริง 50 คน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เป็นแบบทดสอบสำหรับใช้ทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย ข้อสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ และแบบทดสอบอัตนัย 1 ข้อ (การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้) ซึ่งเป็นแบบทดสอบคู่ขนาน ทั้ง 2 ชนิด พร้อมเกณฑ์การตรวจให้คะแนนเชิงคุณภาพแบบตารางรูบริก แล้วนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบประเมินผล จำนวน 3 คน ได้พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจนภาษาที่ใช้โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่

ระหว่าง 0.78-1.00 แล้วผู้วิจัยนำมาปรับแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำไปจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรม

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจ ที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบประเมินที่ใช้หลังการใช้ชุดฝึกอบรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน โดยพิจารณาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และประเด็นคำถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้าน การพัฒนาแบบสอบถาม และแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำแบบประเมินชุดฝึกอบรมทางไกลไปทดลองใช้กับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 10 คน แล้วนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างการทดลองจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บข้อมูลจากแบบสำรวจศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูที่ส่งกลับคืนทางไปรษณีย์

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดสอบหาประสิทธิภาพในภาคสนามและแบบประเมินความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบก่อนการอบรมและหลังการอบรม

3.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจให้คะแนนแบบประเมินความพึงพอใจหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน ตามเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่

4.2 การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ โดยการหาค่าประสิทธิภาพ แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และภาคสนาม ด้วยเกณฑ์ค่าประสิทธิภาพ 80/80

4.3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t – test dependent)

4.4 การศึกษาความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน ก่อนการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล สรุปได้ดังนี้ 1) ครูภาษาไทยเคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด คิดเป็นร้อยละ 100 ของครูผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์มากที่สุด ร้อยละ 59.65 รองลงมาพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ร้อยละ 22.05 พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ร้อยละ 11.20 และพัฒนาการคิดสังเคราะห์ ร้อยละ 7.10 ตามลำดับ 2) ครูเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด 3) ครูแสดงความเห็นว่าครูภาษาไทยควรมีความรู้และความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในระดับมาก 4) ครูคิดว่าตนเองมีความรู้และความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในระดับปานกลาง 5) ครูมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่ระบุไว้คือ ครูมีภาระการสอนมาก ไม่มีเวลาเพียงพอในการวางแผนจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด นักเรียนคิดไม่เป็น คิดไม่ได้ ไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดตามที่ครูกำหนดให้นักเรียนฝึกคิดในกระบวนการเรียนรู้ได้ ซึ่งทุกประเด็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 6) ครูมีความต้องการสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดด้านต่าง ๆ ในระดับมากทุกข้อ โดยลำดับแรก ครูต้องการเอกสารคู่มือแนะนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด พร้อมตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ รองลงมาครูต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดทุกประเภท และ ต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมด้านการผลิตสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามลำดับ ส่วนลำดับสุดท้าย ต้องการให้มีการนิเทศติดตาม แนะนำ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ครูปฏิบัติการในโรงเรียน เป็นระยะ ๆ 7) ครูมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับมาก 8) ครูต้องการเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในรูปแบบต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้คือ ลำดับที่ 1 จากการสาธิตโดยผู้เชี่ยวชาญ ลำดับที่ 2 จากการฝึกอบรมเต็มเวลาและ ลำดับที่ 3 จากการฝึกอบรมทางไกล ครูต้องการรับการฝึกอบรมความรู้และทักษะการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์หรือการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแบบ โยนิ โสมนสิการตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียนสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ โดยค่า E1 เท่ากับ 81.84 E2 เท่ากับ 81.60

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า หลังการใช้ชุดอบรมทางไกลครูผู้รับการฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่นักเรียน สูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกล เรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการอบรม พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกลในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ ที่ได้สรุปไว้แล้วข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลเป็น 4 ประเด็น ตามลำดับ ดังนี้ คือ 1) ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน 2) ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน สำหรับครูภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล 4) ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูภาษาไทยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน นั้น ก่อนการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลชุดนี้ ผู้วิจัยมีความต้องการให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของครูภาษาไทย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้วางแผนทางการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล ให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของครู และจากผลของการศึกษาที่ปรากฏหลายประการก็สอดคล้องกับความคิดที่ผู้วิจัยคาดไว้ ได้แก่ ครูภาษาไทยส่วนใหญ่เคยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด เพราะร้อยละ 100 ของครูผู้ตอบแบบสอบถามต่างเคยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน หากแต่มีความแตกต่างกันในสัดส่วนการจัดมาก-น้อย ไม่เท่ากันในทักษะการคิดที่แตกต่างกัน ครูส่วนมากเกือบร้อยละ 60 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ขณะที่การคิดชนิดอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยระบุไว้ในแบบสอบถาม ครูก็จัด

กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้วยเช่นกัน แต่จัดในจำนวนสัดส่วนที่น้อยกว่า กล่าวคือ พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ร้อยละ 22.05 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ร้อยละ 11.20 และการคิดสังเคราะห์ ร้อยละ 7.10 ตามลำดับ ประกอบกับ ข้อมูลคำตอบของครูในเบื้องต้นนี้ ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นแนวทางการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล ที่ชัดเจนได้ในระดับหนึ่ง คือ ครูภาษาไทยมีประสบการณ์ในเรื่องนี้มาพอสมควรแล้ว สิ่งนี้ช่วยให้การกำหนดเนื้อหา ของชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยจะจัดทำขึ้นให้มีระดับความยาก-ง่าย จำนวนมาก-น้อย ใช้อย่างเหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้ ครูยังมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลชุดนี้ เพื่อเอื้อให้ครูเห็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ และมี เนื้อหาครอบคลุมการพัฒนาการคิดทุกชนิดตามที่ระบุไว้ เพราะถือว่าเป็นทักษะการคิดที่สำคัญที่ผู้เรียนต้อง ได้รับการพัฒนาฝึกฝนทุกทักษะ โดยผ่านกระบวนการวางแผน การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยครู ภาษาไทย จากคำตอบที่ได้รับจากครูที่ว่า ครูคิดว่าตนเองมีความรู้และความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดและครูมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในระดับปานกลาง นั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า ครูประเมินตนเองว่ามีความรู้ความ สามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ยังไม่มากเท่าที่ควร และแม้ว่าครูจะพบว่าตนเองมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเพียง ระดับปานกลางก็ตาม แต่ก็ยังเป็นประเด็นน่าสนใจที่ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าครูก็ยังคงมีปัญหาในเรื่องนี้อยู่ และเมื่อนำคำตอบของครูที่ว่าครูภาษาไทยควรมีความรู้และความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การคิดในระดับมาก มารวมกับคำตอบข้างต้น ย่อมแสดงว่าครูภาษาไทยควรเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาตนเองในเรื่องนี้ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของครูในแบบสอบถามสำรวจสภาพปัญหาและ ความต้องการของครู ที่ว่า ครูมีความต้องการสิ่งๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดด้านต่าง ๆ ครูมีความต้องการที่จะได้รับการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยในระดับมาก และ ครูต้องการเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้เอง จึงเป็นเหตุผลช่วยสนับสนุนอย่างชัดเจนว่า ครูพึงควร ได้รับการฝึกอบรม เรื่อง กระบวนการ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน

จากคำถามให้ครูแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับลำดับความต้องการ ทั้งด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ในการ ฝึกอบรมที่ดี ประเภทหรือชนิดของทักษะการคิดที่ต้องการรับการฝึกอบรมความรู้และการปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยก็ ได้นำไปใช้วางแนวทางในกระบวนการฝึกอบรม เช่น ครูต้องการเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดจากการสาธิตโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยก็ได้ ดำเนินการให้มีการบันทึกวีดิทัศน์การสอนโดยครู ปฏิบัติการที่ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด มาเป็นตัวอย่างให้แก่ครูผู้เข้ารับอบรม ครูต้องการรับการฝึกอบรมความรู้และทักษะการปฏิบัติ ผู้วิจัยก็จัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้มีความรู้ พร้อมกับให้ครูลงมือปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน และการที่ผู้วิจัยได้จัดการฝึกอบรม ด้วยวิธีการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลนี้ ก็ถือว่าเป็นไปตามที่ครูเลือกมาด้วย แม้ไม่ได้เป็นตัวเลือกในระดับต้น

ของครูก็ตาม โดยครูส่วนใหญ่เลือกที่จะต้องการฝึกอบรมแบบเต็มเวลาซึ่งอาจเป็นความคุ้นเคยที่ได้ปฏิบัติกันมาเป็นส่วนใหญ่ สำหรับประเภทหรือชนิดของทักษะการฝึกฝนเรียนรู้ในชุดฝึกอบรมนี้ ผู้วิจัยก็เลือกตามที่ครูระบุจัดลำดับไว้ในคำตอบจากแบบสอบถาม อันได้แก่ การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์หรือคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ

กล่าวโดยสรุปคือ จากผลการศึกษาที่ผู้วิจัยจึงเลือกพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เพื่อตอบสนองความต้องการของครูภาษาไทยและเป็นไปตามที่ผู้วิจัยคาดคิดไว้พอสมควร นอกจากนี้ผลการศึกษาสำรวจนี้ถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ เนื่องจากได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีการสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน เพราะกลุ่มตัวอย่างสามารถเป็นตัวแทนของประชากร คือ ครูภาษาไทยในเขตกรุงเทพและปริมณฑลได้ ข้อมูลจากการศึกษานี้สามารถใช้อ้างอิงได้ในประเด็นที่ศึกษาอันเกี่ยวเนื่องด้วย สภาพปัญหาและความต้องการ ความรู้ความสามารถและทักษะของครูภาษาไทย รวมทั้งการสะท้อนปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อการพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน ของครูภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

2. จากผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพ และพบว่าชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ นักเรียนสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิภาพ โดยมีค่า E1 เท่ากับ 81.84 E2 เท่ากับ 81.60 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เช่นกัน นั้น เนื่องจาก ในชุดฝึกอบรมทางไกล ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีกิจกรรมไว้ท้ายหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย และกำหนดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำโดยการตอบคำถาม ซึ่งคำถามดังกล่าวของกิจกรรมหลังการศึกษาชุดฝึกอบรมทางไกลในแต่ละเรื่องของทุกหน่วยในชุดฝึกอบรม ไม่ยากจนเกินไป ทำให้ผู้เข้าอบรมสามารถตอบคำถามได้ เพราะจัดให้ทยอยทำทีละเรื่องเมื่อเนื้อหาจบในแต่ละหน่วย ทำให้ไม่สับสน และยังเป็นเพราะ เอกสารชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีองค์ประกอบที่สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี คือ ประกอบด้วยแผนการศึกษาประจำชุด มี หัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ รวมทั้งมีเนื้อหาต่อเนื่องสอดคล้องกันโดยตลอด รวมทั้งได้ผ่านกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มาแล้วด้วยเช่นกัน เมื่อนำมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลจึงทำให้ได้ ค่าคะแนน E 1 เท่ากับ 81.84 ซึ่งอยู่ในระดับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการศึกษาโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลนี้แล้ว ผู้เข้าอบรมก็ได้ทำแบบทดสอบหลังการอบรม คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการและเนื้อหาที่อยู่ในชุดฝึกอบรม เป็นฉบับเดียวกับที่ใช้หลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล อีกด้วย เมื่อนำคะแนนที่ได้มาใช้วิเคราะห์ค่า E 2 ได้เท่ากับ 81.60 ซึ่งอยู่ในระดับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นกัน คือ 80 / 80 จึงทำให้สามารถเชื่อได้ว่า ชุดฝึกอบรมทางไกลนี้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ทั้งนี้ เป็นไปตามแนวทางการทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น.7-19) อันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในทางวิชาการ

3. จากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพบว่าหลังการใช้ชุดอบรมทางไกลมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะในชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครูในเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดที่จำเป็นทั้ง การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งยังมีเนื้อหาสาระด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นการเฉพาะพร้อมตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผลทักษะการคิดแต่ละชนิดอีกด้วย นอกจากนี้ ในกระบวนการฝึกอบรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากรกับผู้เข้าอบรมและระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกัน สามารถช่วยให้ผู้เข้าอบรมแต่ละคนมีความรู้ที่ชัดเจนมากขึ้น กระบวนการที่ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบผู้เข้าอบรมก่อนการอบรม และทดสอบหลังการอบรมเสร็จสิ้นทันที ในการอบรมแบบเผชิญหน้าเพียงวันเดียว ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีการกำหนดให้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบอัตโนมัติเป็นรายบุคคลด้วย ทำให้ผู้เข้าอบรมยังคงไว้ซึ่งความรู้ความเข้าใจตามเนื้อหาที่ได้รับการอบรม จึงส่งผลให้ทำแบบทดสอบได้ถูกต้องเป็นส่วนมาก และเมื่อนำผลคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมมาเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรมแล้ว คะแนนหลังการอบรมจึงสูงกว่าก่อนการอบรมดังปรากฏ ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลของ อภิรักษ์ อนุมานและคณะ(2556) , ดวงเดือน พินสุวรรณ (2557) , จริตลักษณ์ รัตนพันธ์ (2558) และศิตา เข้มขັນติถาวร (2558) ที่ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมขึ้นและนำไปทดลองใช้ แล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่นำเสนอในชุดฝึกอบรมหลังการใช้ชุดฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรม นอกจากนี้ คงเป็นเพราะชุดฝึกอบรมทางไกลนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของครูภาษาไทย จากผลการที่ได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1. ด้วยเช่นกัน

4. จากผลการศึกษาความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่นักเรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการอบรมผู้วิจัยได้ทำการประเมินความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกล พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก ต่อชุดฝึกอบรมทางไกลและกระบวนการฝึกอบรมทางไกล โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.30 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.25 ทั้งนี้เพราะชุดฝึกอบรมทางไกลนี้ พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานความต้องการที่แท้จริงของครูภาษาไทย

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากข้อมูล que ที่ศึกษามาในขั้นตอนแรก ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1. ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนาชุดฝึกอบรมตามข้อมูลที่เป็นคำตอบของครูภาษาไทยจากแบบสอบถาม มิได้คิดขึ้นเองตามความเห็นของผู้วิจัยแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น จึงทำให้ชุดฝึกอบรมนี้มีเนื้อหาสาระ ทั้งด้านทักษะการสื่อสารภาษาไทยที่สัมพันธ์กับทักษะการคิด ตามแนวทางและจุดเน้นของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้งยังมีสาระด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลทักษะการคิด นอกจากนี้ การที่กระบวนการอบรมที่นอกจากจะใช้สื่อเอกสารชุดฝึกอบรมที่ให้เวลาผู้เข้าอบรมได้ศึกษาเองล่วงหน้ามาก่อนแล้ว ในการอบรมแบบเผชิญหน้า 1 วัน ยังมีการใช้สื่อวีดิทัศน์สาธิตการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียนในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นตัวอย่างให้แก่ครูผู้เข้าอบรม การใช้สื่อนำเสนอภาพสไลด์ ประเด็นสาระที่ต้องการเน้นในรูปแบบเพาเวอร์พอยต์ฟรีเซชั่นเด่นชัด ประกอบการอบรมด้วยนั้น ต่างล้วนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้กระบวนการฝึกอบรมดำเนินไปได้อย่างดี ผู้เข้าอบรมสามารถเรียนรู้จนเกิดความรู้และความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษาอย่างชัดเจนและราบรื่นซึ่งสอดคล้องกับที่ นิคม ทาแดง (2537: 109-110) ได้กล่าวถึงความหมายของ ชุดฝึกอบรมทางไกลไว้ว่า หมายถึง ระบบการฝึกอบรมที่ ออกแบบระบบให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ทักษะ และเจตคติ โดยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการและสื่อ บุคคลในลักษณะต่าง ๆ และมีการเผชิญหน้าระหว่างผู้ให้การฝึกอบรมกับผู้รับการฝึกอบรมในสัดส่วนที่ น้อยที่สุดคงไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นและไม่สามารถทดแทนได้ด้วยสื่อเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ผลการวิเคราะห์ คะแนนความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมทางไกลจึงมีความพึงพอใจในระดับมาก ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้เรียน สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนภาษาไทย มีข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรกำหนดจำนวนผู้เข้าอบรมไม่เกิน 30 คน ต่อกลุ่ม ต่อครั้งของการอบรม กลุ่มที่ใหญ่เกินไปทำให้มีความคล่องตัวน้อย การติดต่อสื่อสารระหว่างช่วงเวลาการอบรมแบบเรียนรู้ด้วยตนเองจากเอกสาร การฝึกอบรมกับการอบรมแบบเผชิญหน้า และไม่ควรมีระยะเวลาห่างกันมากนัก

1.2 ควรพิจารณาเรื่องการใช้เวลาในการจัดกิจกรรม อาจมีความยืดหยุ่นเรื่องเวลาให้มากขึ้น หรือเพิ่มเวลาการจัดกิจกรรมแบบเผชิญหน้าให้มากขึ้น เพื่อครูจะได้ นำชุดฝึกอบรมทางไกล ไปใช้ประโยชน์ได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องที่ส่งเสริมการคิดชนิดอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาเป็นช่วงชั้นหรือ ระดับชั้น

2.2 ควรมีการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องที่ส่งเสริมการคิดชนิดต่าง ๆ ในรายวิชา ระดับอุดมศึกษา

2.3 ควรมีการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องที่เกี่ยวกับการบูรณาการทักษะทางการคิด กับ กระบวนการทางประชาธิปไตย

2.4 ควรออกแบบการฝึกอบรมโดยกำหนดให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ทดลองจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่นักเรียนจริง ทั้งก่อนและหลังการอบรม แล้วนำคะแนนมาเปรียบเทียบกันเพื่อดูผลพัฒนาการของนักเรียน ทั้งนี้ก่อนการฝึกอบรมครูอาจออกแบบการจัดการเรียนรู้กรอบประสบการณ์ที่ครูมีอยู่เดิม ส่วนหลังการอบรมให้ครูใช้ความรู้ที่ได้จากการเข้ารับการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมทางไกลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการเน้นผลให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนโดยตรง ทั้งยังเป็นกระบวนการประเมินติดตามผลการฝึกอบรมได้อีกด้วย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551).*หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จรัสลักษณ์ รัตนาพันธ์.(2558).การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครู เรื่อง การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ. โครงการได้รับทุนสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารอัดสำเนา.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์.(2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), น.7-19.
- ดวงเดือน พินสุวรรณ.(2557).การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การสอนวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพและปริมณฑล. โครงการได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารอัดสำเนา.
- ทิตนา แจมมณีและ คณะ.(2549). *การนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิต นักศึกษาคณะระดับปริญญาตรีสำหรับหลักสูตรครุศึกษา*. รายงานการวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นิคม ทาแดง .(2537).หน่วยที่ 10 วิธีการและสื่อสารการฝึกอบรมทางไกล ใน ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มนตรี วงษ์สะพาน. (2556).การยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. 13(2), 52.
- ศิตา เขียมขันติถาวร. (2558). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ภาษาอังกฤษ
สำหรับครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี. โครงการได้รับทุนสนับสนุนจาก
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).(2555). คู่มือผู้ประเมินเพื่อการ
ประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(พ.ศ.2554 - 2558).
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน).
- อภิรักษ์ อนุมานและคณะ. (2556). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.
6(1), น.51 – 61.